

פניני הפרשה

פנינים נפלאים לפרשת פקודי-חזק

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאם

אלה פקודי המשכן משיכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן (לח כא) כתב החתם סופר שבירמיה בכו מלכיהם שריהם כהניהם ונביאיהם, והם ראשית תבות משכן, שבזכות המשכן זכו לזה. (דברך נצב בשמים)

שם:

למה עשה חשבון הרי הקב"ה מאמינו שנאמר (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא, ומשה נותן חשבון? אלא מפני ששמע ליצני הדור שהיו משיחין אחריו שנאמר ויהי כצאת משה וכו' והביטו אחרי משה?

וביאר המדרש תנחומה שהיו אומרים אדם שנתמנה על מלאכת המשכן על ככרי כסף ועל ככרי זהב שאין לו חקר ולא משקל ולא מנין מה אתה רוצה שלא יהיה עשיר? כששמע כן אמר חייכם משנגמרה מלאכת המשכן אני נותן לכם חשבון, וכיון שנגמרה אמר להם אלה פקודי המשכן.

ומן התכלית והארנמן ותולעת השני עשו בגדי שרד לשרת בקדש ויעשו את בגדי הקדש אשר לאהרן באשר צוה ה' את משה (לט א)

פשוט שעשו את בגדי הקודש באופן שבו צוה ה' את משה, ומה מקום להדגשה זאת דוקא כאן? וביאר המשך חכמה שהבגדים היו עשויים כלאיים של שש וצמר, דבר שלא הותר בשאר הבגדים, אשר נאסרה בהם לבישת כלאיים, והלכה זו אשר באה לעקור את איסור כלאיים בבגדי הכהונה, לא יכולה היתה להאמר אלא על ידי משה מפי הגבורה, שכן אין בכוח נביא אחר לעקור דבר מן התורה אם לא להוראת שעה, וזהו שהדגישה כאן התורה כי בגדי הקודש אשר לאהרן נעשו כאשר צוה ה' את משה, וציווי אשר בא מה' אל משה, ומשה מפי עצמו לא היה יכול לצוות דבר כזה, וכך גם נביא אחר אפילו מפי ה', שהרי אם נביא אחר היה אומר דבר כזה מפי ה' אתה הוא כי הוא נביא שקר.

ויקבסו את החשן מטבעתיו אל טבעת האפד בפתיל תכלת להיות על השב האפד ולא יזח החשן מעל האפד באשר צוה ה' את משה, וכו' ופי המעיל בתוכו כפי תהרא שפה לפיו סביב לא יקרע (לט כא-כג) כתוב במסכת יומא (עב). אמרינן דאתי ללאו ולא לטעם, דאם כן הולי לומר שלא יקרע.

למה התורה חזרתו כאן עוד פעם ולא מצעו שלוקין עליהן ב' מלקיות?

וביאר בספר טעמא דקרא שכאן הכוונה שזוהרו בשעת עשיה שלא יזח החשן מעל האפוד, ושלא יקרע המעיל כדי שלא יעברו על הלאו.

ויעשו את ציץ נזר הקדש זהב טהור ויכתבו עליו מכתב פתוחי הותם קדש לה' (לט ל)

למה כתוב "ויכתבו" מלשון רבים, וכי רבים הם שכתבו?

וביאר הרא"מ מגור שמצינו בגמ' (יומא לח:) בן קמצה לא רצה ללמד על מעשה הכתב, אמרו עליו בס"ד

שהיה נוטל ארבע קולמוסין בין אצבעותיו, ואם היתה תיבה של ד' אותיות היה כותבה בבת אחת, אמרו לו מה ראית שלא ללמד וכו', ולא מצא תשובה לדבריו וכו', ועל בן קמצה וחבריו נאמר "ושם רשעים ירקב", ומהי המעלה המיוחדת בכתובה באופן זה, ומדוע כשלא רצה ללמדה לאחרים, גינו אותו עד שאמרו עליו שם רשעים ירקב, אלא הענין הוא שהיו יכולים לכתוב את השם בבת אחת, ובאופן זה לא היה השם חסר וחצוי אף לרגע קט, ואם כן היה בזה כבוד ה', ולפיכך גינו אותו כשלא רצה ללמד אומנות זו, ולפי זה יש לפרש, שלכן נאמר בציץ ויכתבו לשון רבים, ואכן

שם השם נכתב על ידי ארבעה אנשים, כדי שיהיה נכתב בבת אחת ולא יהיה חסר אף לרגע כמימרא.

ותכל כל עבדת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו (לט לב)

לכאורה היה מן הצורך להקדים ולומר ויעשו בני ישראל ורק אחר כך להוסיף ולומר ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד?

וביאר האלשיך כי גם שהקב"ה מסייע את עושי המצוות מעלה הקב"ה על העוסק בה כאילו הוא עשאה כולה, והנה בעבודת המשכן לא היו בישראל בקיאים במלאכה, אך היתה נעשית מאליה על ידי השגחתו יתברך, וזהו ותכל כל עבודת, כאילו כלתה מאליה כי מן השמים היתה נעשית, ואף על פי כן מעלה עליהם הכתוב כאילו ישראל עשו הכל, וזהו ויעשו בני ישראל ככל וכו' בכ"ף הדמיון, לומר אף על פי שהיו נראים כעושים אך הוא יתברך היה עושה את הכל, נמצאנו עושים ככל אשר צוה ה' ולא ממש אשר צוה, על כל זאת מעלה עליהם הוא יתברך כעשו ממש את הכל, וזהו "כן עשו", ומה ענין הסיפא של הפסוק לראשיתו "ותכל כל עבודת משכן" ויעשו בני ישראל "ככל אשר צוה ה' ", המשכן היה מקום שבו יכלו ישראל לכפר על עוונותם וכפי שאומרים בהגדה של פסח "ובנה לנו בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו", ועובדה זו היתה יכולה ליצור מצב שבו היו ישראל מזלזלים במצוות ולא מדקדקים בהן, ומתוך ידיעה כי לכל חטא יש תקנה המשכן יכפר, ובאה התורה ודיברה בשבחם של ישראל שלמרות שידעו כי המשכן מכפר על עוונותיהם, לא רק שלא זלזלו במצוות אלא אדרבה החמירו והקפידו יותר בקיום התורה ומצוותיה, וזהו שנאמר "ותכל כל עבודת משכן אהל מועד", ואף על פי כן "ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו" לא החסירו במאומה מן התורה ומצוותיה.

ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו קרסיו קרשייו בריחו ועמדיו ואדני, וכו' את השלחן את כל כליו ואת לחם הפנים (לט לג-לו)

לכאורה ואת לחם הפנים היינו הסניפים של לחם הפנים דאי לחם הפנים ממש למה עשאוה? וביאר בספר טעמא דקרא מכיון שעדיין לא הקימו את המשכן עד א' בניסן וכי היה מונח על השלחן ד' חדשים. ועוד יש לפרש דלחם הפנים ממש הביאו דתנן במנחות (מט.) אין מחנכין את השלחן, אלא בלחם הפנים וענין חינוך שייך לעושי המלאכה, ולכן הכינו לחם הפנים, ולחם הפנים אין נפסל בלינה, והקב"ה שמרם לחם חם עד שהקימו המשכן ונתנוהו, ומאותו הטעם גם הכינו שמן למאור וקטרת הסמים, שכל זה צריך לחינוך כדתנן במנחות שם.

את השלחן את כל כליו ואת לחם הפנים (לט לו)

הרי מלאכת המשכן הסתיימה בחנוכה ואילו הקמת המשכן לא היתה אלא כשלושה חדשים אשר כך בראש חודש ניסן, ואם כן ודאי התקלקל לחם הפנים עד אז?

וביאר העמק דבר שמכיון שהיתה באפית לחם הפנים אומנות מיוחדת, וכידוע הוצרך בצלאל לעשות לעת לעת עתה רק דוגמא לחם הפנים, אבל על השלחן לא עלה אלא הלחם שנאפה בניסן, ולפי זה מובן מה שאמרו בגמרא (שבת) שבעשית המשכן לא היתה מלאכת אפיה אלא רק בישול, בהכנת הסממנים, והוא תמוה שהרי היתה אפייית לחם אפנים, אלא שלא כשאר כל המלאכות אשר היו לעשיית המשכן וכליו ממש, והיתה מלאכה זו, שכן זו לא באה אלא לדוגמא בעלמא, אבל לחם המיועד לשים על השלחן לא נאפה אלא בחודש ניסן.

וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה באשר צוה ה' כן עשו ויברך אתם משה (לט מג)

כתוב ברש"י ד"ה "ויברך אותם משה" אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם.

מפני מה הוצרכו לברכה והלא כבר הובטח להם "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" שתשרה השכינה בתוכם?

וביאר החתם סופר שרש"י פירש את הציווי "ויקחו לי תרומה" (שמות כה א) "לי הכוונה לשמי",

לומר תנאי הותנה בעשיית המשכן, כי כדי לזכות להשראת השכינה בתוך בני ישראל צריכה העשייה להיות לשמה, מעתה יש מקום לברכתו של משה רבינו, שכן כל השראת השכינה הותנתה בתנאי, והיה מקום לברך אותם שיתמלאו כל התנאים הנדרשים להשראתה של השכינה.

שם:

לכאורה ראוי יותר שיתן להם את ברכתו רק בגמר הקמת המשכן שאז יווכח עד כמה אכן דקדקו בהכנת הדברים כתיקונם שיהיו מתאימים למשכן, ומדוע הזדרז לברכם כבר עם סיום מלאכתו של כל אחד ואחד, ובטרם שהוקם המשכן על מכונו?

וביאר רבי גמליאל זאב מרגליות שבנוהג שבעולם כאשר נגר מקבל עליו לעשות דלתות, חלונות וכיוצא באלה, אף שכבר גמר להכינם כיאות עדיין יעכב בעל הבית מלשלם לו את כל הסכום המגיע לו, עד שיעמדו הדלתות והחלונות על מכונם בבנין עצמו, שכן אפשר שיזדקקו עוד לתיקונים ושיפורים קלים בעת התקנתם, ולא כן במלאכת המשכן כיון שכל מעשיהם היו בסיוע צמוד משמים, וכלשון הכתוב "מילא אותם חכמת לב לעשות כל מלאכת" שפירושו לעשות כל מלאכה כמידתה ומתכונתה בדיוק עצום, והיה ברור שלא יזדקקו עוד לשום תיקון בעת הקמת המשכן, לפיכך לי עיכב משה רבינו את ברכתו המגיע להם עד גמר הקמת המשכן, ורק מיד כאשר "ורא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר ציווה ה' " בלא שום חסר ויותר "ויברך אותם משה".

ויעש משה ככל אשר צוה ה' אתו בן עשה (מ טז)

כתוב ברבינו בחיי שזה תשלום העשיות שבספור המשכן, ומפסוק (שמות כ"ה) ועשו לי מקדש, ועד כאן תמצא רמ"ח עשיות במלאכת המשכן וכליו, אחת לאחת למצוא חשבון, והם כנגד רמ"ח מצות עשה שבתורה, ובלבד שתסיר את עשיות אלה הנכר אשר בתוכם שאותם עשיות אינן מכלל החשבון וכל השאר תמצא במכוון, ולפי שישראל אמרו נעשה ונשמע ובטלו נעשה כשעשו את העגל, על כן אותם עשיות שבספור העגל יצאו מן הכלל, לפי שאין על זה במקום יחוד, ועוד הם כנגד רמ"ח אברים שבאדם, גם כן, כי כשם שהמשכן שקול כנגד העולם, וכולל כל העולם כן הוא כולל כל התורה ברמ"ח עשה שבה, גם את האדם ברמ"ח אברים שבו, ולולא האריכות הייתי מרחיב לך באור בענין זה כי האלקים עשה את זה לעומת זה.

ויעל הנרת לפני ה' באש צוה ה' את משה (מ כה)

בעירו של בעל קצות החושן התגורר יהודי שעסק בצדקה ובמעשי חסד, אולם אוהב כבוד ורודף כבוד היה האיש, והרבה לפרסם את מעשיו הטובים ברבים, למען ישמעו וידעו, התנהגות זו היתה למורת רוחו של בעל הקצות החושן, ופעם הוכיח את העשיר על כך, הצטדק העשיר ואמר מה בכך שאני אוהב פרסום? המצווה משולה לנר שנאמר כי נר מצווה ותורה אור, ומה זה משנה כיצד מדליקים את הנר? העיקר שהמצווה נעשית, ביטל הצדיק את דבריו והוכיח ואמר יש לנו ראייה מפורשת מפרשת פקודי ששם נאמר ויעל הנרות לפני ה', את הנר יש להדליק לפני ה', לשם שמים בלבד, בלי פניות של גאווה וכבוד.

וישם את מסך הפתח למשכן, ואת מזבחה העלה שם פתח משכן אהל מועד ויעל עליו את העלה ואת המנחה באש צוה ה' את משה (מ כז-כט)

למה המסך עם המזבח בפרשה אחת ואין שייך זה לזה והולי' לחלק לחלק פרשה ככל הכלים? וביאר בספר טעמא דקרא משום שהמזבח צריך להיות מול הפתח, כמו שכתוב בזבחים (נט). ולכן צירף דיני פתח עם מזבח שיהא בתחלה פתח כהלכתו, ואחר כך יוכל ליתן את המזבח, ועיין לעיין משום דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין, ואמרינן בזבחים (נה:): דוילון נעשה כפתח פתוח, ופירש התוס' ובשיטה מקובצת שם משום דבעי לפתוח הדלתות, וצריך לעשות וילון לצניעות שלא יראו ההיכל, ולפי זה באוהל מועד שלא היה דלתות כמו שכתב התוס' בעירובין (ב.) היה המסך לצניעות שלא יוכלו לראות שם בשעת שחיטה, ונמצא שהמסך צורך מזבח העולה, ולכן כללו יחד.

וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבחה ויתן שמה מים לרחצה (מ ל)

לכאורה לפי סדר העמדת כלי המשכן היה לו להעמיד תחילה את הכיור ורק אחר כך את המזבח? וביאר הגר"ח מבריסק שכאשר נצטווה משה על בניית המשכן נאמר לו "ונתת את מזבח העולה לפני פתח משכן אהל מועד ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים" (מ ו-ז) הרי נאמר לו מפורשות כי מקום הכיור הוא בין אהל מועד והמזבח, ונמצא שכאשר בא להניח את הכיור צריכים אהל מועד והמזבח להיות במקומם, כדי שהנחתו של הכיור אכן תהיה בין אהל מועד למזבח.

ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענין וכבוד ה' מלא את המשכן (מ לה)

כאשר ניתנה תורה לישראל זכה משה רבינו להיכנס אל תוך הענין.

מפני מה לא היה יכול עתה להכנס אל הענין?

וביאר רבי משה פינשטיין שאין הכוונה כאן לאי יכולת להכנס, כי אם לאיסור כניסה אל אהל מועד בשעה ששכן עליו הענין, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק "לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגן ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך" (דברים יב יז) אין הכוונה לאי יכולת שכן יכול אתה אבל אינך רשאי (רש"י שם) ובכוח קדושתו ודאי יכל משה רבינו להיכנס אל הענין, וכמו בעת מתן תורה, אלא שכעת לא הורשה לך.

בדיחות לחודש אדר.

בתכלס תחיית המתים מתרחשת כל יום אחרי הקפה של הבוקר.

הצעת חוק: אנשים שאומרים בוקר טוב יצטרכו להביא הוכחות.

רציתי להפתיע את אשתי במשמים, אבל לא היה לי מספיק כסף, אז הזמנתי לנו טיסה לאירופה.

שום דבר טוב לא יוצא שמתחיל במילים לא רוצה להפריע לך.

בתכלס המציאו את החלב 1% כדי שיהיה לגברים מה להביא בטעות.

אמרתי למורה שפרשתי משיעורי הנהיגה, והוא אמר שנהגתי טוב, עכשיו אני לא יודע אם לפרוש או לא.

בקרוב יודפס על שקיות הלחם הפרוס נאפה לאחר פיטורי בר לב.

<p>העלון נתרם על ידי בני המשפחה ומהידידים לזיווג הגון עבור הבחור החשוב כמר משה פוליאס נ"ו, וברכת מזל טוב ליום הולדתו, וכשם שזכה למעשים טובים, כן יזכה בקרוב להיכנס לחופה. מברכים בכל לב בני המשפחה והידידים</p>
<p>לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל: הרב יצחק בן דינה רייזל שושנה ולרב אליעזר בן מרים ולרב אברהם בן שרל ולרב יצחק בן צביה והרבנית רייזל בת אהובה הענא ליבא והאשה רבקה בת יוכבד יהודית לילד יחזקאל ידידיה בן נחמה שיינדל ולזרע של קיימא לאברהם בן מיכל ונעמי בת אסתר יהודית בקרוב ובנקל</p>
<p>לעלי נשמת: ר' מרדכי בן הרב בנימין גוטרמן זצוק"ל נלב"ע ט"ז אייר תשפ"ג ר' לוי בן הרב אלעזר יעקב בן אריה זצוק"ל נלב"ע ב' אדר תשע"ט ומרן רה"י הרה"ג ר' ירחמיאל גרשון בן הרב צבי יהודה אדלשטיין זצוק"ל נלב"ע י' סיון תשפ"ג ומרן ראש הישיבה הרה"ג ר' בורך מרדכי בן הרב ישראל אזרחי זצוק"ל נלב"ע י"א חשוון תשפ"ד ומרן ראש הישיבה הרה"ג ר' בורך בן הרב משה ויסבקר זצוק"ל נלב"ע ט"ז שבט תשפ"ד ת.נ.צ.ב.ה.</p>

ניתן לקבל את העלון במייל: 4157546@gmail.com

אפשר לבקש גם בפלאפון רק בין הסדרים: **0534157546**